
ПРОБЛЕМИ, НАДБАННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.046-021.66:316.752

ORCID 0000-0002-1508-7984

DOI: <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2019.5.201332>

РОЗВИТОК АКСІОСФЕРИ МАГІСТРАНТІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Рената Винничук

У статті на засадах аксіологічного, компетентнісного, контекстного і діагностичного наукових підходів розглядається проблема становлення і розвитку сучасних освітніх цінностей у свідомості й діяльності майбутніх фахівців, зокрема – в магістратурах із гуманітарних спеціальностей. У ході теоретичного пошуку нами з'ясовано, що реалізація аксіологічного підходу в умовах динамічних соціальних змін допомагає сформувати у магістрантів гуманітарної галузі знань персональні системи цінностей, які найбільшою мірою відповідатимуть їхнім індивідуальним потребам, життєвим цілям, інтересам, стимулюючи набуття ними досвіду соціально корисної діяльності й поведінки, саморозвитку й самоактуалізації соціально значущих потреб, їх узгодження з цінностями всього суспільства. Наведено результати діагностувального зрізу у формі анкетування студентів і викладачів, проведеного для з'ясування стану сформованості аксіологічного тезаурусу у магістрантів-гуманітаріїв.

З метою з'ясування параметрів готовності майбутніх магістрів гуманітарної галузі до розвитку системи гуманістичних цінностей нами використано факторно-критеріальне оцінювання, де параметром розглядали цілісність загальнолюдських і професійних цінностей фахівців. Цей параметр було конкретизовано як сукупність складних властивостей (факторів) і простих властивостей (критеріїв). За допомогою методу експертних оцінок шляхом опитування викладачів провідних навчальних дисциплін було визначено вагомість властивостей, факторів і критеріїв. Провідним засобом факторно-критеріальної оцінки стали еталонні характеристики рівнів сформованості готовності – високого, достатнього, середнього, низького, розроблені з використанням методів описової статистики. Виокремлено рівневі групи майбутніх магістрів та запропоновано висновок із рекомендацією про необхідність добору методів, засобів і форм впливу на освітні цінності майбутніх фахівців гуманітарної сфери – культурологів, філософів, істориків, філологів, релігієзнавців.

Ключові слова: цінності, сучасна освіта, гуманітарні спеціальності, майбутні магістри, аксіологічний тезаурус.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження процесу формування у майбутніх фахівців загальнолюдських і професійних цінностей обумовлена низкою чинників, зокрема, сучасним станом українського суспільства, коли в обставинах існування гострих проблем

його духовного оздоровлення й відродження відбувається інтенсивний пошук цивілізаційних орієнтирів розвитку. Тому метою діяльності сучасних українських закладів вищої освіти є професійна підготовка фахівців через призму загальнолюдських гуманістичних цінностей: добра, правди, краси, справедливості, совісті, людської гідності; на часі також реалізація завдань українського національного виховання шляхом прищеплення молодій людині відданості кращим ідеалам людства, формування в неї моральної готовності і вміння боротися зі злом, шанобливо ставитись до національних вартостей, наполегливо оволодівати ціннісними основами тієї професії, до якої визначено покликання. Нові завдання потребують сучасних наукових підходів та технологій професійної підготовки у закладах вищої освіти. Найбільш гостро постає проблема модернізації змісту університетської гуманітарної освіти, що має органічно поєднувати різнопланові особистісно й соціально відповідні аксіологічні аспекти. Отже, завдання вдосконалення аксіологічних засад гуманітарної освіти безпосередньо пов'язане з формуванням високої якості фахівців, їхнього професіоналізму, заснованого на відповідних цінностях, що вагомо впливає на людський потенціал суспільства загалом та на індивідуальну долю кожної молодої людини зокрема.

Аналіз наукових публікацій. Періодом формування у молодої людини власних переконань, вміння самостійно будувати свій життєвий шлях, доцільно визначати цінності й обґрунтовувати технології саморозвитку вчені вважають юнацтво. Підґрунтям цих процесів стає глибоке усвідомлення й використання загальнолюдських і професійних цінностей як основних орієнтирів життя молодої людини.

Відомий німецький філософ і психіатр, один із творців екзистенціалізму К. Ясперс виокремлював такі аспекти діяльності університету: 1) дослідження, навчання і набуття певної професії; 2) освіта й виховання; 3) засноване на спілкуванні інтелектуальне життя; 4) космос наук, які мають слугувати навчанням духовного життя як відкриттю істини, завдяки тому вони й сприймаються як освітні цінності (Ясперс, 1991).

Ж. Верже актулізував ідею вільної корпоративності у єдності з постійними диспу- тами, дискусіями, діалогами, які завжди були раціональними, що культивувався з метою набуття знання, інтелектуального спілкування, спільного дослідження; так створювався особливий спосіб життя, у якому панували освітні цінності – прагнення до знань, спілкування, дослідницького пошуку (Верже, 1997).

Українська вчена В. Бобрицька підкреслює: вагомою різницею між сучасними й середньовічними поглядами на цінність освіти не існує, адже університет як тоді, так і в теперішній час є навчальним закладом, інституцією знання; в усі часи університет як соціальний інститут залишався цілісним упродовж століть, від свого виникнення він містив ідею аксіологічної єдності духовного та інтелектуального співтовариства – корпорації студентів і викладачів, які мали особливий статус і привілеї (цінності університетської автономії) (Бобрицька, 2011).

І. Зайченко (2008) доходить висновку, що, оскільки кожна особистість неповторна й унікальна, то ціннісним пріоритетом її життя є правильний вибір траєкторії та відповідальність за нього, а головне завдання сучасної освіти полягає в тому, щоб навчити людину «творити себе як особистість, вчити її так, щоб вона створювала себе».

О. Власова (2005) основними ознаками сучасної освіти визначає такі: формування компетентної особистості як домінанти визначення освітньої мети, розвиток духовності, суб'єкт-суб'єктні відносини між учасниками навчально-виховного процесу, гуманізація та гуманітаризація освіти як основний напрям змістового реформування системи освіти, формування системи державно-громадського управління, реалізація психолого-педагогічної моделі «студент – об'єкт педагогічних впливів та суб'єкт власного розвитку».

І. Родигіна провідною цінністю сучасного навчального процесу вважає те, що людина сама визначає темп і зміст навчання, що співзвучне з сучасними смисловими конструктами компетентнісного підходу. При цьому студент розглядає й усвідомлює власне життя як індивідуально-особистісний проект, отримує соціальну компетентність – уміння приймати рішення, робити вибір, брати на себе відповідальність тощо (Родигіна, 2015).

Водночас значна кількість досліджень проблеми формування ціннісних орієнтацій майбутніх магістрів, проведених у контексті парадигми університетської освіти, не повною мірою відповідає реаліям сьогодення; процес формування загальнолюдських цінностей у студентів тих університетів, які зорієнтовані на професійну підготовку, досі ще не був основним завданням спеціальних самостійних наукових робіт.

Виклад основного матеріалу. У ході теоретичного пошуку нами з'ясовано, що реалізація аксіологічного підходу в умовах динамічних соціальних змін допомагає сформувати у магістрантів гуманітарної галузі знань персональні системи цінностей, які найбільшою мірою відповідатимуть їхнім індивідуальним потребам, життєвим цілям, інтересам, стимулюючи набуття ними досвіду соціально корисної діяльності й поведінки, саморозвитку й самоактуалізації соціально значущих потреб, їх узгодження з цінностями всього суспільства.

Оскільки гуманітарна галузь знань має широкий соціальний і освітній контекст, то саме освітнє середовище контекстного типу має сприяти й розвитку психічних основ навчальної діяльності студентів. Підґрунтям цього можна вважати рефлексивну концепцію освіти, розроблену М. Лірман (2003), у якій автор розглядає освіту як дослідження, а її найважливішими характеристиками визначає критично-творче «міркування вищого порядку» і «мислення в дисциплінах». На думку вченого, мислення вищого порядку – це не відпрацювання тих чи інших когнітивних навичок, воно швидше є «контекстом їхнього вдосконалення»; «міркування в дисциплінах» означає здатність особистості не лише використовувати знання з тієї чи іншої предметної галузі, але й мислити її категоріями, що перетворює усвідомлення певної навчальної дисципліни або практики діяльності у вид контекстуально-специфічного мислення (Лірман, 2003).

З цими процесами пов'язують розвиток феномену транснаціональності, коли вагомими стають цінності мультикультурної освіти з такими її домінантами, як: розвиток людини-громадянина; участь особистості в соціальному реформуванні, здатність випускників університетів до критичного аналізу на фоні зміни освітніх програм, мобільності, інтеграції в освітні стандарти і навчальні плани міжнародного значення (Гончаренко, 2004). Зазначене особливо важливе в обставинах наростання тенденцій інтернаціоналізації вищої освіти (класичне поняття «інтернаціоналізація» на інституціональному рівні сформульоване J. Knight і H. Wit (1997) як «процес упровадження міжнародного виміру в такі функції навчального закладу, як викладання, дослідження і надання послуг» ; водночас P. Scott вважає, що інтернаціоналізація, яка передбачає існування світу, що складається з національних держав, є адекватною реакцією на зміни демографічних і мовних параметрів сучасних країн, тому випускники університетів мають бути готовими працювати в змінних умовах та відповідно цінностей багатоманітності взаємозалежного світу (Scott, 1999).

Гуманітарні науки традиційно є тією галуззю досліджень, предметом якої є людина як суспільна (культурна, моральна, духовна) істота та все нею створене, причому не лише знаряддя праці, житла, речі побутового вжитку, мистецькі твори, а й увялення, вірування, ідеї пізнавального змісту, звичаї та способи життя, суспільні й політичні установки цінності. У більшості словників знаходимо пояснення: термін «гуманітарні науки» має смисловий відтінок, джерела якого закорінені в європейській освітній традиції, що на перше місце ставила вивчення мов, літератури та мистецтва, історії, культури; вирішальну роль в утвердженні цієї традиції відіграли європейські університети (Ярмаченко, 2001).

Вагоме значення має також ідея гуманітаризації освіти, яка забезпечує її переорієнтацію з предметно-змістового принципу навчання основ наук на усвідомлення цілісної гармонійної картини світу, й насамперед – цінностей людини, на формування системного мислення, пріоритетний розвиток «загальнокультурних компонентів у змісті, методах і формах навчання, спрямованих на формування особистісної зрілості, розвиток творчих здібностей» (Гончаренко, 2004), що виховує духовність і культуру студентів через розкриття й застосування аксіологічного потенціалу провідних навчальних дисциплін. Загальновідомо – знання гуманітарного характеру збагачують чуттєво-емоційну сферу особистості, духовно насичують навчальний процес (Шинкарук, 1986), що є особливо вагомим для майбутніх магістрів обраних нами гуманітарних спеціальностей. Цілеспрямоване формування у фахівців гуманістичного мислення й цілісної системи гуманітарних знань сприятиме їм засвоїти світовий досвід культури, усвідомити місце людини в суспільній еволюції, виробити науковий світогляд, здійснити виважені етичні, естетичні, соціокультурні оцінки явищ та визначити їхнє аксіологічне значення. Основними напрямками аксіологізації змісту підготовки студентів гуманітарної галузі можуть стати: збільшення обсягу соціально-гуманітарних курсів, їхнє оновлення на основі постійного акцентування духовних цінностей, інтеграція навчального матеріалу філософських, гуманітарно-історичних, мистецьких, культурологічних дисциплін.

Нині в системі вітчизняної вищої освіти існує кілька позицій у розв'язанні окреслених проблем: одні автори ефективним вважають упровадження професійно зорієнтованих технологій навчання, спрямованих на формування у магістрантів значущих для майбутньої професійної діяльності цінностей, а також знань, умінь і навичок, що забезпечують повноцінне виконання ними функціональних обов'язків; інші – акцентують на організації навчальної, виробничої і переддипломної практик як занурення в професійне середовище, що сприяє співвіднесенню уяви про професію з вимогами реального виробництва та усвідомленню майбутніх цінностей; ще одна наукова позиція наполягає на становленні практико зорієнтованої освіти з використанням можливостей професійно спрямованого, контекстного вивчення різних груп навчальних дисциплін (Дем'яненко, 2009; Дем'яненко, 2010). У цьому контексті діагностика й сукупність відповідних методів впливу на цінності пов'язані з визначенням і оперативним коригуванням шляхів досягнення мети підготовки, розгорнуті в часі й поетапно опановують освітній процес, виділяючи цикли реалізації підпорядкованих завдань. Діагностика в педагогічних технологіях є своєрідним індикатором якісних змін, сприяє визначенню прогалів у фаховій компетентності, внутрішній та зовнішній корекції процесів навчання та самоосвіти, плануванню наступних етапів навчально-виховного процесу, мотивації навчальної діяльності, підвищенню ефективності цілеспрямованого впливу викладачів на основі об'єктивних відомостей про студентів, створенню оптимальних умов розвитку їхніх цінностей, здібностей і потреб.

З метою з'ясування параметрів готовності майбутніх магістрів гуманітарної галузі до розвитку системи гуманістичних цінностей нами використано факторно-критеріальне оцінювання, де параметром розглядали цілісність загальнолюдських і професійних цінностей фахівців. Цей параметр було конкретизовано як сукупність складних властивостей (факторів) і простих властивостей (критеріїв). За допомогою методу експертних оцінок шляхом опитування викладачів провідних навчальних дисциплін було визначено вагомість властивостей, факторів і критеріїв. Провідним засобом факторно-критеріальної оцінки стали еталонні характеристики рівнів сформованості готовності – високого, достатнього, середнього, низького, розроблені з використанням методів описової статистики.

Логічні рівні формулювали, ґрунтуючись на провідних положеннях діагностичного підходу, принципах Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти та стандартів вищої освіти з гуманітарних спеціальностей, відображених у освітньо-наукових

і освітньо-професійних програмах підготовки магістрів спеціальностей 031 Релігієзнавство, 032 Історія та археологія, 033 Філософія, 034 Культурологія, 035 Філологія. Для виявлення реальної потреби реалізації теоретично розроблених аксіологічних засад в освітньому процесі підготовки студентів магістрів гуманітарної галузі було проведено анкетування, яким охоплено 96 респондентів (26 викладачів та 70 студентів) гуманітарних спеціальностей у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка та Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького.

Інноваційним для підсумовування показників діагностики в межах кредитно-модульної організації навчального процесу підготовки майбутніх магістрів гуманітарної галузі вважали структурно-комплексне оцінювання знань із нормативних і варіативних навчальних дисциплін, різновидів професійної і наукової діяльності, включаючи практику і науково-дослідну роботу студентів. Структурно-комплексне оцінювання дало можливість співвіднести зміст професійно зорієнтованих і загальнокультурних дисциплін зі змістом визначених цінностей.

Методика дослідження передбачала застосування профільної анкети, розробленої у формі запитань закритого типу та кількох альтернативних варіантів відповідей (за методикою О. Кайдановської); причому окремі питання потребували вибору однієї відповіді, інші – не більше двох позицій (Кайдановська, 2013). Методом обробки результатів анкетування обрано частотний аналіз відповідей; узагальнення оброблених результатів засвідчило необхідність удосконалення аксіологічних засад підготовки з опорою на думку магістрантів стосовно потреби інноваційних змін освітнього процесу (зазначили відповідно 62% культурологів, 60% філософів, 59% філологів, 57% істориків та 55% релігієзнавців; загалом по групі респондентів – 59% магістрантів і 62% викладачів).

Оскільки найбільше труднощів виникло при оперуванні майбутніх магістрів аксіологічними поняттями, які майбутні фахівці розкривали лише через приклади їхнього застосування, то можна зробити висновок, що вони мають неглибокий аксіологічний тезаурус та посередні вміння його застосовувати. Наприклад, недостатньо чітким було розмежування понять «персональні цінності» та «професійні цінності» (труднощі виявлено у 42% магістрантів), співвідношення конструктів «професійні цінності» і «загальнолюдські цінності» (труднощі – у 47% опитаних), що заважало магістрантам порівнювати факти, висловлювати власні судження, здійснювати узагальнення, зацікавлено та емоційно говорити про історичну спадщину та гуманітарну ситуацію сьогодення. Це, своєю чергою, впливало на творче ставлення до проблем професії і науки, умотивованість власних зусиль щодо здобуття освіти впродовж життя, досвіду фахового спілкування, прагнення до ефективної дослідницької діяльності в обраній галузі на аксіологічних засадах.

Причинами такого становища вважаємо узвичаєну орієнтацію освітнього процесу підготовки магістрів гуманітарної галузі на репродуктивне засвоєння знань, певну розмежованість основних навчальних дисциплін, домінування академічного характеру їх викладання, невідповідність усіх компонентів освіти завданням творчого розвитку особистості фахівця.

Аналіз отриманих даних дозволив на основі запропонованих теоретичних категорій виокремити групи магістрантів, які відповідають високому, достатньому, середньому та низькому рівням розвитку цінностей і ціннісних орієнтацій (у загальному масиві анкетованих – відповідно у відсотках – 17, 23, 27, 33). З'ясовано, що кожна з таких груп має потребу в розвитку: знань про цінності і ціннісні орієнтації, усвідомлення їх повноти і глибини; вироблення ціннісного ставлення до іншої людини та до її життя; удосконалення емоційного компонента, вираженого у здатності до емпатії, співчуття та співпереживання; мотивації гуманних вчинків, побудови альтруїстичної, соціально спрямованої, відповідальної взаємодії у суспільстві та в обраній професії зокрема.

Висновки. Отже, сучасна вища освіта, метою якої є самореалізація особистості, формування загальнолюдських цінностей, оволодіння методами пізнання, адаптація до нових вимог життя через набуття індивідуального досвіду і відповідної системи цінностей відповідає основним ідеям компетентнісного та аксіологічного підходів; вагомими стають цінності мультикультурності особистості – розвиток громадянина, здатність до критичного аналізу, мобільність як ознака інтеграції в освітні стандарти й навчальні плани міжнародного значення, готовність до швидких і несподіваних змін. Водночас тенденції інтернаціоналізації, інтенсифікації, поглиблення міжнародного співробітництва, побудови контекстно зорієнтованого середовища фахової підготовки у сучасних університетах сприяють потужному оновленню процесів викладання, дослідження та надання освітніх послуг.

У перспективах дослідження необхідним визначено розроблення аксіологічних засад контекстно-професійної моделі підготовки майбутніх магістрів гуманітарної галузі, до яких належать: мета (формування професійної готовності на основі системи компетентностей, відповідна практична спрямованість процесу навчання), ціннісні основи (прагматичність, зв'язок із роботодавцями, система термінальних та інструментальних цінностей), відбір змісту (міждисциплінарність, контекстність); принципи (самостійність у навчанні; формування змісту навчання через проблеми пізнавального, професійного, комунікативного, організаційного, аксіологічного характеру; включення магістрантів у навчально-пізнавальну і науково-дослідницьку діяльність; відкритість і свобода вибору ними власних дій; формування рефлексивної позиції у ставленні до себе як до суб'єкта фахової діяльності). Освітнє середовище має бути організованим на засадах педагогічної аксіології та відкритого навчання з опорою на інформаційні технології, розроблення інноваційних методик розвитку ціннісного компоненту професійних компетентностей, проектування сучасного змісту освіти, зміни традиційної позиції викладача з носія знань роль наставника, старшого колеги, консультанта, наукового керівника.

ЛІТЕРАТУРА

- Бобрицька, В. (2011, Листопад). Аксіологічний дискурс ідеї університетської освіти у контексті процесів глобалізації та євроінтеграції. В *Людські цінності і толерантність у сучасному світі: міжконтинентальний діалог інтелектуалів: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (с. 56-60). Київ: Київський ун-т імені Б. Грінченка.
- Верже, Ж. (1997). Середньовіковий університет учителя. *Alma mater (Вестник высшей школы)*, 2, 43-47 ; 4, 33-36 ; 5, 36-40.
- Власова, О. І. (2005). *Педагогічна психологія*. Київ: Либідь.
- Гончаренко, С. (2004). Фундаментальність чи вузький професіоналізм освіти. В С. У. Гончаренко (Ред.), *Дидактика професійної школи* (Вип. 1, с. 177-184). Хмельницький.
- Дем'яненко, Н. М. (2009). Компетентнісно-професійний підхід у підготовці магістрів. В *Педагогічні науки*, 1, 48-54.
- Дем'яненко, Н. М. (2010). Тенденція диверсифікації мети і профілів магістратури в розвитку світової вищої освіти. В *Педагогічні науки*, 2, 44-52.
- Зайченко, І. В. (2008). *Педагогіка*. Київ: Освіта України.
- Кайдановська, О. О. (2013). *Образотворча підготовка архітекторів у вищому навчальному закладі*. Львів: Вид-во Львівської політехніки.
- Родигіна, І. В. (2015). Філософські основи компетентнісного підходу в освіті. *Педагогіка і психологія*, 1, 14-20.
- Шинкарук, В. І. (Ред.). (1986). *Філософський словник*. Київ: УРЕ.
- Ярмаченко, М. Д. (Ред.). (2001). *Педагогічний словник*. Київ: Педагогічна думка.
- Ясперс, К. (1991). *Смысл и назначение истории*. Москва: Политиздат.
- Knight, J., & Wit, H. (1997). *Internationalization of Higher Education. Conceptual Framework. Internationalization of Higher Education in Asia-Pacific Countries*. Amsterdam: European Association for International Education.
- Lipman, M. (2003). The reflective model of educational practice. *Thinking in Education* (pp. 9-27). Cambridge: Cambridge University Press.
- Scott P. (1999). *Globalization and the University*, Keynote address presented at the 52-nd Bi-Annual Conferenc of CRE/Associatian of European Universities. Valencia.

REFERENCES

- Bobrytska, V. (2011, November). Aksiologichnyi dyskurs idei universytetskoï osvity u konteksti protsesiv hlobalizatsii ta yevro-intehratsii [The Axiological Discourse of the Idea of University Education in the Context of Globalization and European Integration Processes]. In *Liudski tsinnosti i tolerantnist u suchasnomu sviti: mizhkontynentalnyi dialoh intelektualiv [Human Values and Tolerance in the Modern World: An Intercontinental Dialogue of Intellectuals]: Proceedings of the International Scientific Conference* (pp. 56-60). Kyiv: Kyivskiy un-t imeni B. Hrinchenka [in Ukrainian].
- Dem'ianenko, N. M. (2009). Kompetentnisno-profesiinyi pidkhid u pidhotovtsi mahistriv [The tendency of diversification of the purpose and profiles of the magistracy in the development of world higher education]. In *Pedagogical Sciences* (Vyp. 1, s. 48-54). Poltava [in Ukrainian].
- Dem'ianenko, N. M. (2010). Tendentsiia dyversyfikatsii mety i profiliv mahistratury v rozvytku svitovoi vyshchoi osvity [The tendency of diversification of the purpose and profiles of the magistracy in the development of world higher education]. In *Pedagogical Sciences* (Vyp. 2, s. 44-52). Poltava [in Ukrainian].
- Honcharenko, S. (2004). Fundamentalnist chy vuzkyi profesionalizm osvity [Fundamentalism or narrow professionalism of education. Didactics of vocational school]. In S. U. Honcharenko (Red.), *Dydaktyka profesiinoi shkoly [Didactics of vocational school]* (Vyp. 1, s. 177-184). Khmelnytskyi [in Ukrainian].
- Iaspers, K. (1991). *Smysl i naznachenie istorii [The meaning and purpose of history]*. Moskva: Politizdat [in Russian].
- Kaidanovska, O. O. (2013). *Obrazotvorcha pidhotovka arkhitektoiv u vyshchomu navchalnomu zakladi [Fine training of architects in higher education]*. Lviv: Vyd-vo Lvivskoi politekhniki [in Ukrainian].
- Knight, J., & Wit, H. (1997). *Internationalization of Higher Education. Conceptual Framework. Internationalization of Higher Education in Asia-Pacific Countries*. Amsterdam: European Association for International Education.
- Lipman, M. (2003). The reflective model of educational practice. *Thinking in Education* (pp. 9-27). Cambridge: Cambridge University Press.
- Rodyhina, I. V. (2015). Filozofski osnovy kompetentnistnoho pidkhodu v osviti [The philosophical foundations of the competence approach in education]. *Pedagogics and Psychology*, 1, 14-20 [in Ukrainian].
- Shynkaruk, V. I. (Red). (1986). *Filozofskiy slovnyk [Philosophical Dictionary]*. Kyiv: URE [in Ukrainian].
- Scott P. (1999). *Globalization and the University*, Keynote address presented at the 52-nd Bi-Annual Conferenc of CRE/Associatian of European Universities. Valencia.
- Verzhe, Zh. (1997). Srednevekovyi universitet uchitelia [Medieval teacher's university]. *Alma mater*, 2, 43-47 ; 4, 33-36 ; 5, 36-40 [in Russian].
- Vlasova, O. I. (2005). *Pedahohichna psykholohiia [Educational psychology]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
- Yarmachenko, M. D. (Red.). (2001). *Pedahohichniy slovnyk [Pedagogical dictionary]*. Kyiv: Pedahohichna dumka [in Ukrainian].
- Zaichenko, I. V. (2008). *Pedahohika [Pedagogy]*. Kyiv: Osvita Ukrainy [in Ukrainian].

RENATA VINNYCHUK

EDUCATIONAL VALUES IN THE ACKNOWLEDGMENT AND ACTIVITY OF UKRAINIAN STUDENTS OF THE MASTER'S DEPARTMENT OF HUMANITIES

In the article on the basis of axiological, competence, contextual and diagnostic scientific approaches the problem of formation and development of modern educational values in the consciousness and activity of future specialists, in particular - in the master's degree in humanities specialties is considered. In the course of the theoretical search we have found out that the implementation of an axiological approach in the conditions of dynamic social changes helps to form in the undergraduates of the humanities knowledge personal systems of values that will best meet their individual needs, life goals, interests, interests, interests their experience of socially useful activity and behavior, self-development and self-actualization of socially significant needs, their alignment with the values of the whole society. The results of the diagnostic section in the form of questionnaires of students and teachers conducted to find out the state of formation of axiological thesaurus in undergraduate students of humanities.

In order to find out the parameters of the readiness of future masters of the humanities to develop a system of humanistic values, we used factor-criterion evaluation, where the parameter considered the integrity of human and professional values of specialists. This parameter was specified as a set of complex properties (factors) and simple properties (criteria). The weight of properties, factors and criteria was determined by means of the peer review method by interviewing the teachers of the leading academic disciplines. The leading means of factor and criterion assessment were the standard characteristics of the levels of readiness formation - high, sufficient, medium, low, developed using methods of descriptive statistics. Level groups of future masters were identified and a conclusion was proposed with a recommendation on the need to select methods, tools and forms of influence on the educational values of future specialists in the humanities - cultural scientists, philosophers, historians, philologists, religious scientists.

Keywords: values, modern education, humanities, future masters, axiological thesaurus.

Надійшла до редакції 6.05.2019 р.